
زبان چگونه کار می کند

دیوید کریستال

مترجم: علی بیع

سرشناسه	Crystal, David	دبويد، کریستال
عنوان و نام پديد آور	زبان چگونه کار می کند / (دبويد، کریستال) ترجمه علمی و بیع.	
مشخصات نشر	تهران: نشر علمی، ۱۳۹۳.	
مشخصات ظاهری	[۶۶۶] ص.	
شابک	۹۷۸ - ۹۶۴ - ۴۰۴ - ۲۷۰ - ۶	
وضعیت فهرست نویسی	فیا	
یادداشت	عنوان اصلی: How language works: how babies babble, words change meaning, and languages live or die, c2005.	
موضوع	زبان	
شناسه افزوده	ربیع، علی، مترجم	
رده بندی کنگره	۱۳۹۳ ز ۴۴ / P1۰۷	
رده بندی دیویی	۴۰۱/۴	
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۳۴۴۳۷	

خیابان انقلاب - مقابل در بزرگ دانشگاه تهران
شماره ۱۲۱ تلفن: ۶۶۴۶۰۶۶۷

زبان: گونه کار می‌کند

دیوید کریسین

مترجم علمی: ...

چاپ اول: ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

لینوگرافی: کوثر

چاپ: رامین

صحافی: حقیقت

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

شابک ۶- ۲۷۰- ۴۰۴- ۹۶۴- ۹۷۸

مرکز بخش: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین - شهدای ژاندارمری - پلاک ۱۰۳
تلفن تماس جهت دریافت کتاب در منزل یا محل کار: ۱۲-۶۶۴۶۰۵۱۱ - ۶۶۴۶۳۰۷۲

یادداشت فاشر

بلافاصله مداوم و ستودنی نسل‌های پی در پی زبان‌شناسان ایران، آنچه در آغاز در قالب دانشی نوپا و وارداتی در علوم انسانی به‌کشورمان راه یافت، به‌تدریج اکنون به علمی بومی و در خدمت زبان فارسی و زبان‌های ایران مبدع شده است.

امروز دیگر بر تمامی - تخصصی که به نوعی با مطالعه‌ی زبان سروکار دارند، آشکار شده است. گاهی از ابزارهای علمی چنین مطالعاتی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر به حساب می‌آید.

انتشارات علمی با بیش از صد و پنجاه سال خدمت در ساحت فرهنگ و نشر برای انتشار مجموعه‌ی وسیع و گسترده‌ی برگزیده‌ترین متخصّصان این مرز و بوم به ویژه در حوزه مطالعات ادبی، فارسی، افتخار دارد مجموعه‌ی تازه‌ی خود را با نام «نگین‌های دانشی» در اختیار تازه‌آشنایان با زبان‌شناسی و نیز متخصّصان این حوزه قرار دهد.

این مجموعه، شامل ترجمه و تالیف نوشته‌هایی است که به همت یاران «علمی» در اختیار علاقمندان قرار خواهد گرفت.

محمد علی علمی

فهرست

۱۳		مقدمه مترجم
۱۷		۱/ چگونه چیزی کار می
۲۳		۲/ چگونه با زبان بدن برخورد کنیم
۳۱		۳/ چگونه از 'حاشیه‌های' زبان استفاده می‌کنیم
۴۱		۴/ چگونه اصوات گفتاری می‌سازیم (قسمت اول)
۴۹		۵/ چگونه اصوات گفتاری می‌سازیم (قسمت دوم)
۵۹		۶/ چگونه اصوات را منتقل می‌کنیم
۶۹		۷/ چگونه اصوات گفتاری را می‌شنویم
۷۵		۸/ چگونه زبان گفتار را درک می‌کنیم
۸۵		۹/ چگونه اصوات گفتاری را توصیف می‌کنیم
۹۱		۱۰/ چگونه همخوان‌ها و واکه‌ها را توصیف می‌کنیم
۱۰۱		۱۱/ چگونه اصوات گفتاری را سازماندهی می‌کنیم
۱۰۷		۱۲/ چگونه از نواخت صدا استفاده می‌کنیم
۱۲۱		۱۳/ چگونه کودکان اصوات گفتاری را می‌آموزند: سال اول
۱۲۹		۱۴/ چگونه کودکان اصوات گفتاری را می‌آموزند: سال‌های بعد
۱۳۵		۱۵/ چگونه زبان گفتار به خطا می‌رود

- ۱۶ / چگونه می‌نویسیم..... ۱۴۵
- ۱۷ / چگونه نظام‌های نگارشی ساخته شدند: دوران قدیم..... ۱۵۵
- ۱۸ / چگونه نظام‌های نگارشی ساخته شدند: دوران جدید..... ۱۶۵
- ۱۹ / چگونه می‌خوانیم..... ۱۷۵
- ۲۰ / چگونه می‌نویسیم و هجی می‌کنیم..... ۱۸۳
- ۲۱ / چگونه خواندن و نوشتن را فرا می‌گیریم..... ۱۹۱
- ۲۲ / چگونه خواندن و نوشتن دچار مشکل می‌شود..... ۲۰۱
- ۲۳ / نوشتن گفتار چگونه از هم متفاوتند..... ۲۱۱
- ۲۴ / چگونه گفتار چگونه متفاوت است..... ۲۱۹
- ۲۵ / زبان چگونه کار می‌کند..... ۲۲۷
- ۲۶ / زبان‌های چگونه با یکدیگر تفاوت دارند..... ۲۳۵
- ۲۷ / چگونه مغز زبان را اداره می‌کند..... ۲۴۵
- ۲۸ / چگونه ساختار زبان بر زبان می‌نویسیم..... ۲۵۵
- ۲۹ / چگونه منظور خود را می‌رسانیم..... ۲۶۳
- ۳۰ / چگونه معنا را تحلیل می‌کنیم..... ۲۷۳
- ۳۱ / چگونه واژه‌ها را فرا می‌گیریم..... ۲۸۳
- ۳۲ / چگونه کودکان یاد می‌گیرند منظور خود را..... ۲۹۳
- ۳۳ / فرهنگ‌های لغت چگونه کار می‌کنند..... ۳۰۱
- ۳۴ / نام‌ها چگونه کار می‌کنند..... ۳۱۱
- ۳۵ / کلمات چگونه تغییر می‌کنند..... ۳۲۱
- ۳۶ / چگونه دستور زبان را مطالعه می‌کنیم..... ۳۲۹
- ۳۷ / واژگان چگونه کار می‌کنند..... ۳۳۱
- ۳۸ / چگونه واژگان را طبقه‌بندی می‌کنیم..... ۳۴۵
- ۳۹ / جمله‌ها چگونه کار می‌کنند..... ۳۵۳
- ۴۰ / چگونه دستور زبان را می‌آموزیم..... ۳۶۳
- ۴۱ / چگونه گفتگو می‌کنیم..... ۳۷۱

- ۴۲ / یک گفتگو چگونه صورت می‌گیرد..... ۳۸۱
- ۴۳ / چگونه انتخاب می‌کنیم چه بگوییم..... ۳۹۱
- ۴۴ / چگونه است که ما در مورد گفتارمان حق انتخاب نداریم..... ۴۰۱
- ۴۵ / چگونه می‌فهمیم کسی اهل کجاست..... ۴۱۱
- ۴۶ / چگونه لهجه‌ها را مطالعه می‌کنیم..... ۴۱۹
- ۴۷ / چگونه می‌فهمیم هویت هر شخصی چیست: موضوع قومی..... ۴۲۷
- ۴۸ / چگونه می‌فهمیم هویت هر شخصی چیست: موضوع اجتماعی..... ۴۳۵
- ۴۹ / چگونه دیگران را می‌شناسیم: مسئله سبکی..... ۴۴۳
- ۵۰ / چگونه می‌فهمیم کجاست: موضوع متنی..... ۴۵۱
- ۵۱ / چگونه زبان‌ها از یکدیگر متفاوت است..... ۴۶۱
- ۵۲ / چگونه زبان‌ها زوال و نابودی می‌روند..... ۴۶۹
- ۵۳ / چگونه زبان‌ها متولد می‌شوند..... ۴۷۹
- ۵۴ / زبان چگونه آغاز شد..... ۴۸۹
- ۵۵ / زبان چگونه تغییر می‌کند..... ۴۹۷
- ۵۶ / خانواده‌های زبانی چگونه عمل می‌کنند..... ۵۰۷
- ۵۷ / خانواده هند و اروپایی چگونه شکل گرفت..... ۵۱۷
- ۵۸ / چگونه خانواده‌های دو رگه اروپایی - آسیایی با هم ارتباط برقرار می‌کنند
(قسمت اول)..... ۵۲۹
- ۵۹ / چگونه خانواده‌های دورگه اروپایی - آسیایی با هم ارتباط برقرار می‌کنند
(قسمت دوم)..... ۵۳۹
- ۶۰ / چگونه خانواده‌های جزیره هند و اقیانوسیه سازماندهی شدند..... ۵۴۷
- ۶۱ / چگونه خانواده‌های آفریقایی سازماندهی شدند..... ۵۵۷
- ۶۲ / چگونه خانواده‌های آمریکایی سازماندهی شدند..... ۵۶۱
- ۶۳ / چند زبانی چگونه عمل می‌کند..... ۵۶۹
- ۶۴ / چگونه با زبان‌های زیادی دست‌وپنجه نرم می‌کنیم: ترجمه‌شان می‌کنیم..... ۵۷۷
- ۶۵ / چگونه با زبان‌های زیادی دست‌وپنجه نرم می‌کنیم: تکمیلشان می‌کنیم..... ۵۸۵

- ۱۶۶ چگونه با زبان‌های زیادی دست‌وپنجه نرم می‌کنیم: آن‌ها را فرامی‌گیریم. ۵۹۵
- ۱۶۷ چگونه با زبان‌های زیادی دست و پنجه نرم می‌کنیم: آن‌ها را تدریس می‌کنیم. ۶۰۵
- ۱۶۸ چگونه با زبان‌های زیادی دست و پنجه نرم می‌کنیم: طراحی‌اشان می‌کنیم. ۶۱۵
- ۱۶۹ چگونه از زبان‌ها مراقبت نکنیم. ۶۲۵
- ۱۷۰ چگونه از زبان‌ها محافظت کنیم: تشخیص اصول. ۶۳۳
- ۱۷۱ چگونه از زبان‌ها محافظت کنیم: تشخیص نقش‌ها. ۶۳۹
- ۱۷۲ چگونه از زبان‌ها محافظت کنیم: تشخیص گونه‌ها. ۶۴۷
- ۱۷۳ آموزش مردم برای مراقبت از زبان. ۶۵۷

مقدمه مترجم

فکر می‌کنم یکی از شایسته‌ترین و مهم‌ترین مردمان عالم این است که ماهیت پیچیده و هزار توی پدیده‌ای اعجاب‌انگیز به زبانی ساده و روان ابراز، و شاید بهتر است بگویم رمزگشایی می‌کند. این تعبیر اجمالی من از دیوید کریستال و 'زبان چگونه کار می‌کند' است. پروفیسور دیوید کریستال یک زبان‌شناس، نویسنده، فرهنگ‌نویس، ویراستار، سخنران و مجری برنامه‌های تلویزیونی در مورد زبان است. تا کنون بیش از یکصد کتاب تألیف و پژوهش به نام او به ثبت رسیده است که از جمله معروف‌ترین آن‌ها می‌توان به 'دایرةالمعارف زبان کمبریج' و 'دایرةالمعارف زبان انگلیسی کمبریج' اشاره کرد. در خصوص زبان انگلیسی که بخش اعظم پژوهش‌های کریستال را به خود اختصاص داده است، چنین فرضیه‌ای را مطرح می‌کند که این زبان در یک جریان واگرا و متغیر را پیش می‌رود تا آنجا که با وجود گونه‌های محلی خود کمتر قابل درک می‌شود. او در نتیجه ظهور گونه‌ای را ایجاب می‌کند که او آن را جهان انگلیسی کلی می‌نامد.

و اما 'زبان چگونه کار می‌کند' در این بررسی برانگیزنده از تمام جوانب زبان، از اینکه چگونه اصوات به زبان گفتار تبدیل می‌شوند گرفته تا اینکه

اسامی چگونه کار می‌کنند، کریستال با زبان همیشه روشن‌تر خود به تمام پرسش‌هایی که ممکن است در مورد شیوه عملکرد و مکانیزم‌های دخیل در زبان در ذهن هر کس وجود داشته باشد پاسخی مختصر و قابل تأمل می‌دهد. در هر فصل کوتاه از این کتاب مطالب ارزنده‌ای از پلک‌زدن چشم‌ها، زبان‌های موتی، چگونگی نقش آموزشی والدین در زبان‌آموزی کودکان، زبان‌های اشاره، ماهیت ارتباط زبانی در جوامع بشری و همین‌طور شیوه‌ای که 'اصل ادب' مردم از زبان‌های مختلف دنیا را درمی‌نوردد از زبان او می‌شنویم. بیراه نیست اگر بگوییم غدغه او در اینجا صرفاً این نیست که ما چند ساله‌ایم یا اهل کجا هستیم. بلکه خواهد میان ما و اینکه چگونه می‌خواهیم باشیم ارتباطی شعوری برقرار کند.

یادم می‌آید در سال ۱۳۵۷ در مدرسه استاد عزیز و گرانقدرم، پروفیسور کورش صفوی، از چگونگی تجلی هستی تمام ظواهر خیالی و موهوم آن، در قالب زبان پرسیدم که با کلامی شیوا و استدلالی منسجم از دو محور هم‌نشینی و جانشینی چنان پاسخ عمیقی دادند که به راحتی سیطره زبان شعر و ادب، موسیقی، نقاشی، مجسمه‌سازی و در یک کلام 'هنر' را نه در پی می‌گرفت. و این همان ارتباط شعوری میان ما و زبان ادراکی ماست که همیشه با ما به دستان مهربان و سخاوتمندشان بوسه می‌زنم.

مطلب دیگر اینکه کتاب حاضر به پیشنهاد استاد به من برای نشر توسط انتشارات علمی به اینجانب معرفی شد. همت بلند جناب دکتر علی علمی در انتشار مجموعه‌ای از آثار ارزشمند زبان‌شناسی شایان قدردانی و مهارت است. با تجربه نه‌چندان اندکی که در تدریس بعضی از دروس دانشگاهی زبان‌شناسی داشته‌ام، لازم می‌دانم این کتاب پرمحتوا را جهت تدریس برای دروس زبان‌شناسی همگانی، آواشناسی، معناشناسی و تحلیل گفتمان در مقطع کارشناسی و البته کارشناسی ارشد توصیه کنم. پرسشی که طی ده سال تدریس با

آن مواجهه بودم تقاضای مکرر دانشجویان برای شرح و تفسیر مطالب تخصصی کتب انگلیسی زبان‌شناسی به زبان فارسی بوده است، آن هم با این توجیه که زبان انگلیسی درک عمیق این مطالب توسط دانشجویان را با مشکل مواجه می‌کند. البته می‌دانم که این دروس مانند دروس دیگر می‌بایست به زبان انگلیسی تدریس شوند. دست‌کم در رشته‌های آموزش و مترجمی زبان انگلیسی، اما چه باید کرد که بر اینچنانیز 'حقیقت' بر سر 'واقعیت' چندان سایه گستر نیست. پس می‌توان با معرفی این کتاب در کلاس‌های درس رشته‌های آموزش و مترجمی زبان انگلیسی به عنوان تکمیل این نیاز پاسخی رضایت‌مندانه داد و از مراجعه دانشجویان به متون غیرمعرف فارسی امروزه در شبکه جهانی اینترنت به وفور یافت می‌شود جلوگیری کرد.

علی ربیع

تابستان ۱۳۹۲